

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DE EDUCACIÓN
E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA
IES "Maximino Romero de Lema"
☎ 981 719149 - 981 719156 Prado da Torre S/N 15150 - Baio - (Zas)
✉ ies.maximino.romero.delema@edu.xunta.es

UNIÓN EUROPEA
FONDO SOCIAL EUROPEO
"O FSE inviste no teu futuro"

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA DO DEPARTAMENTO DE

RELIXIÓN

CURSO

2017/2018

Centro educativo: IES Maximino Romero de Lema
Baio ZAS

Código Centro: 15027368

As materias impartidas polo departamento de Relixión Católica durante o curso 2017 /2018 é:

INDICE

1.	INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN.	3
2.	CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE.....	4
3.	RELACIÓN DE ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES DA MATERIA QUE FORMAN PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAIS.	10
4.	CONCRECIÓN DE OBXECTIVOS POR CURSO.....	11
5.	CONTIDOS E CONCRECIÓN PARA CADA ESTÁNDAR DE APRENDIZAXE QUE FORMAN PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAIS.	14
5.1.	TEMPORALIZACIÓN	15
5.2.	MÍNIMOS ESIXIBLES PARA SUPERAR A MATERIA	15
5.3.	PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN.....	17
6.	CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN.	18
7.	INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DE ENSINO E PRÁCTICA DOCENTE.	20
8.	ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMIENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES.	20
9.	ORGANIZACIÓN DOS PROCEDEMENTOS QUE LLE PERMITAN AO ALUMNADO ACREDITAR OS COÑECEMENTOS NECESARIOS (BAC).....	21
10.	DESEÑO DA VALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS OU COLECTIVAS A ADOPTAR EN FUNCIÓN DOS RESULTADOS.....	21
11.	MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.....	21
12.	CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS EN CADA CURSO.	22
13.	ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES DO DEPARTAMENTO.....	23
14.	MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN E PLAN DE MELLORA.....	24

1. Introducción e contextualización.

A formación relixiosa no currículo escolar non depende da confesionalidade ou non do estado pois é un dereito fundamental da persoa recollido na Constitución:

Os poderes públicos garantirán o dereito que asiste aos pais para que os seus fillos reciban a formación relixiosa e moral que estea de acordo coas súas conviccións.

- Resolución do 20 de xullo de 2017, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, pola que se ditan instrucións para o desenvolvemento, no curso académico 2017/18, do currículo establecido do Decreto 86/2015, do 25 de xuño, da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia.

(Art. 27.3.1978) Tamén se recolle ese dereito na Disposición Adicional Segunda da Lei Orgánica da Educación, 2/2006 de 3 de maio, aínda vixente, establecendo que o ensino da relixión incluírase como área nos niveis educativos que corresponda. Dita Disposición determina, en canto á presenza curricular e condicións académicas, a exclusiva competencia da xerarquía eclesiástica para precisar o currículo propio do ensino relixioso. As disposicións constitucionais responden a esta sociedade nosa que é democrática e pluralista, cuxo sistema educativo ten que corresponderse co sistema resultante das conviccións dos cidadáns pública e libremente expresadas. A relixión é un feito presente universalmente na humanidade e na nosa sociedade galega, de aí a necesidade dun estudo sistemático para comprender a nosa historia e cultura que están conformadas por crenzas, símbolos e valores do cristianismo. Neste marco a materia de relixión católica é unha disciplina equiparable ao resto das materias, con rigor científico, que se presenta como opción libre para os alumnos e obrigatoria para os centros. Especificamente ten como obxectivo unha educación de calidade (desde a proposta duns coñecementos, valores e actitudes que conforman o seu propio currículo) e unha formación integral do educando (facilitándolle unha proposta de sentido último para a súa vida e iluminando o fundamento daqueles valores comúns que fan posible unha convivencia libre, pacífica e solidaria). A educación dos nosos rapaces quedaría mermada de non axudarlles a desenvolver todas as capacidades inherentes ao ser humano, entre as cales atópase, dun xeito constitutivo, a capacidade transcendente que é básica na persoa e adquire o seu auténtico cumprimento na procura do sentido último da vida. O IES Maximino Romero de Lema situado no Concello de Zas recolle alumnos procedentes da contorna, todos eles co factor común do cristianismo como factor imprescindible na formación das súas diversas identidades. De xeito máis ou menos acentuado iso nótase no tocante á súa cultura relixiosa e reflicten a sociedade galega na que naceron que está embebida de ritos, costumes, festas e valores de fondas e longas raíces cristiás. Tamén, desde hai uns anos, aumentou o ingreso de alumnos procedentes de outros países, cadanseu coas súas propias peculiaridades. En conclusión, o currículo da opción confesional católica que é a base desta programación didáctica argumentase por as diversas motivacións sinaladas, en catro grandes dimensións:

Dimensión científica: No seu estatuto epistemolóxico orixinal a opción relixiosa católica entra no ámbito educativo en confrontación e diálogo con aqueles outros tipos de saberes e racionalidade que operan na escola. Preséntase no ámbito escolar co carácter científico co que se abordan, na cultura universitaria, as ciencias da relixión e a teoloxía. Os seus contidos son saberes cun fundamento e un método científico propios, implantados con rigor e tradición nos Estados da nosa contorna cultural.

Dimensión cultural e histórica: Ensina a incidencia que o cristianismo, nos seus contidos doutrinais e as súas formas históricas, ten na cultura galega, española e europea. O patrimonio cultural, histórico e antropolóxico que a sociedade galega recibe do pasado está vertebrado por contidos relixiosos dando abondosos froitos na arte, nos sistemas de significación moral, na creación popular e na acción social.

Dimensión humanizadora: O ensino relixioso católico constitúe unha achega eficaz na maduración da personalidade integral do alumno, enraizando os mesmos obxectivos do sistema educativo nun núcleo referencial de ideas, valores e crenzas que permiten ao alumno dar resposta ás súas interrogantes máis radicais, axudándolle a atopar as respostas que poderá asumir como opción libre e persoal. Aporta unha cosmovisión que fai posible a apertura cara o sentido último da vida e, xa que logo, ao sentido da ciencia, da cultura e da identidade mesma da persoa humana facéndoa libre e creativa.

Dimensión ética: Expón as invitacións morais que contén a mensaxe cristiá como expresión coherente do coñecemento de Deus revelado en Xesucristo. Ofrece un xeito de ver a vida onde atopar un concepto de home, un núcleo referencial de ideas e crenzas e a proposta dunha escala de principios e valores. Axuda a fundamentar os valores e virtudes capaces de educar a dimensión moral e social da personalidade do alumno, en orde a facer posible a maduración na responsabilidade, o exercicio da solidariedade e da caridade.

2. Contribución ao desenvolvemento das competencias clave.

2.1. Competencia en comunicación lingüística.

O ensino relixioso católico na escola sérvese da linguaxe académica e das linguaxes que conforman a cultura. O diálogo da fe coa cultura contribúe á competencia en comunicación lingüística do alumno durante a clase de relixión por os seguintes descritores:

2.1.1. *Comunicación oral-escrita:*

- escoitar, comprender e dialogar cos compañeiros sobre textos e ideas relixiosas.
- expoñer con precisión as crenzas relixiosas.
- expresar sentimentos e emocións na linguaxe da relixión.
- expresar e argumentar as crenzas e opinións sobre a relixión.

2.1.2. *Representación, interpretación e comprensión da realidade:*

- interpretar e comprender textos relixiosos (bíblicos, teolóxicos, doutrinais, litúrxicos, espirituais) cada un desde o seu xénero literario ou natureza específica.
- reter textos mediante a penetración na dinámica dos mesmos.
- descifrar signos, símbolos, imaxes e obxectos da relixión.
- formular preguntas achega dos feitos, obxectos ou ideas relixiosas.

- Xerar hipóteses explicativas dos feitos ou ideas relixiosas que observa.

2.1.3. *Construción e comunicación do coñecemento:*

- Manexar información das diferentes fontes do coñecemento relixioso.
- Coñecer e practicar os métodos de construción do coñecemento relixioso. Dedutivo: das fontes ás doutrinas, e destas a explicacións actualizadas. Indutivo: das preguntas xurdidas da análise da realidade á procura de respostas nas fontes e doutrinas relixiosas.

2.1.4. *Organización e autorregulación do pensamento, as emocións e as condutas:*

- Captar a dimensión estética da linguaxe relixiosa narrativa ou simbólica.
- Organizar o coñecemento da realidade relixiosa en esquemas conceptuais.
- Observar feitos e condutas e relacionalos con causas e consecuencias materiais e emocionais.
- Formular xuízos e/ou decisións éticas fundamentadas no código relixioso.
- Utilizar o diálogo para confrontar as ideas relixiosas dos demais coas propias.
- Ter en conta as ideas dos demais en materia de relixión.

2.2. Competencia matemática.

O ensino relixioso tamén contribúe á competencia matemática cando axuda a que o alumno relacione datos da Biblia coa historia, cando contabiliza expresións de cifras que aparecen no currículo e cando usa estatísticas para a descrición e a análise da realidade social. Descritores correspondentes:

2.2.1. *Utilización e relación de formas de expresión e razoamento lóxico:*

- Clasificar os obxectos, feitos e ideas da relixión en conxuntos coherentes.
- Aplicar o razoamento dedutivo ás crenzas relixiosas, condutas e consecuencias.
- Empregar o razoamento indutivo partindo da observación da realidade para formular principios relixiosos.
- Aplicar o razoamento lóxico na formulación das preguntas e respostas sobre a relixión.
- Expoñer o pensamento relixioso seguindo cadeas argumentais.
- Construír unha visión do mundo consecuente coas crenzas relixiosas.

2.3. Competencia no coñecemento e interacción co mundo físico.

As clases de relixión contribúen ao desenvolvemento desta competencia a través das ciencias relixiosas, iluminando as respostas e as solucións aos problemas que xorden na interacción do ser humano co medio físico e con si mesmo. Tamén contribúe á valoración ética do uso da ciencia e da tecnoloxía. Á súa vez apoia e dá sentido ás habilidades e destrezas relacionadas coa ecoloxía que se adquiren desde esta competencia. Descritores:

2.3.1. Interactuar co mundo físico nos espazos naturais e xerados pola acción humana:

- Contemplan o mundo físico nas súas dimensións material e simbólica.
- Observar de forma metódica e sistemática a realidade relixiosa.
- Utilizar as Ciencias da Relixión para a análise e comprensión da realidade relixiosa.

2.3.2. Posibilitar a comprensión dos sucesos e a predición das súas consecuencias:

- Buscar respostas relixiosas ao sentido último da realidade física, respectando a lexítima autonomía da natureza e do coñecemento científico.
- Detectar os factores morais, filosóficos e relixiosos implicados nos problemas do medio ambiente.
- Coñecer o pensamento relixioso sobre a realidade física e medioambiental.

2.3.3. Elaborar actividades dirixidas a mellora e preservación das condicións de vida propia, das demais persoas e do resto de seres vivos:

- Instaurar na vida propia a experiencia contemplativa cara ao medio natural como espazo de realización humana máis aló da súa dimensión utilitarista ou consumista.
- Elaborar proxectos para a preservación e mellora do medio ambiente mediante a aplicación de principios, actitudes e comportamentos baseados na relixión.

2.4. Competencia no tratamento da información e dixital.

O ensino relixioso integra as TIC para o tratamento da información, para a súa obtención e selección crítica. É unha materia na que teñen un importante papel os recursos tecnolóxicos ao alcance de estudantes e profesores, pois facilitan o traballo tradicional e ofrecen novas aplicacións. Para esta competencia usaremos os seguintes descritores:

2.4.1. Obter información, procura, selección, rexistro e tratamento:

- Coñecer e utilizar fontes de información sobre o feito relixioso.
- Aplicar criterios para a selección da información relixiosa.
- Utilizar instrumentos de rexistro para a información relixiosa.

2.4.2. Transformar a información en coñecemento:

- Organizar en conxuntos coherentes e en esquemas conceptuais previos a información relixiosa obtida.
- Conectar a información relixiosa coas inquietudes e necesidades relixiosas dos seres humanos concretos.

2.4.3. Comunicar a información:

- Utilizar os medios TIC para a comunicación da información e do coñecemento relixioso.
- Intercambiar información e ideas relixiosas mediante a Rede.

2.5. Competencia social e cidadán.

Na súa acción humanizadora, o ensino relixioso católico expón, fundamenta e xerarquiza os valores e virtudes capaces de educar a dimensión moral e social da personalidade do alumnado, en orde a facer posible a maduración da corresponsabilidade, o exercicio da solidariedade, da cooperación, da liberdade, a xustiza, a igualdade e a caridade; todo iso, como expresión coherente do coñecemento de Deus, revelado en Xesucristo e, ao mesmo tempo, como resposta ás grandes preguntas sobre o sentido da vida que xa nesta idade formúlanse os alumnos/as.

2.5.1. Comprender a realidade social:

- Coñecer e comprender o feito relixioso e a súa diversidade na sociedade actual.
- Comprender a existencia de diversas perspectivas para a análise da realidade relixiosa.
- Valorar a achega da relixión en aspectos da realidade social (institucións, ética, leis...)

2.5.2. Cooperar e convivir:

- Investigar en equipo sobre o feito relixioso.
- Valorar e respectar o principio democrático de liberdade relixiosa e de conciencia.
- Cooperar en proxectos con crentes doutras relixións.
- Dialogar sobre situacións e problemas de carácter ético e relixioso.
- Aplicar os principios da ética relixiosa á resolución de conflitos.

2.5.3. Exercer a cidadanía democrática e contribuír a melloral:

- Detectar e formular problemas de orde relixiosa a partir da observación da realidade social a escala planetaria e local.
- Valorar e utilizar os principios do pensamento relixioso como instancia crítica da sociedade.
- Mostrar un diálogo interrelixioso e ecuménico como medio de encontro entre culturas, integración das persoas, enriquecemento mutuo e construción da paz mundial.
- Apreciar e respectar o principio democrático de laicidade.

2.6. Competencia cultural e artística.

O ensino relixioso católico non soamente aporta á competencia cultural e artística uns coñecementos da arte e cultura con referencia relixiosa e unhas destrezas, senón tamén o sentido e profundidade da súa presenza que remite a un xeito concreto de ver a vida, de expresala e de vivir a cultura desde a achega cristiá. Facendo isto contribúe activamente á conservación do patrimonio cultural e artístico, tanto da propia comunidade como doutras comunidades.

2.6.1. Comprensión, coñecemento, apreciación, valoración crítica:

- Comprender as obras artísticas relixiosas desde as experiencias e/ou os textos relixiosos que as inspiran así como desde as experiencias e/ou as mensaxes que pretenden transmitir.
- Expresar elementos relixiosos a través da creatividade, a imaxinación e a iniciativa.
- Coñecer e apreciar o patrimonio artístico de inspiración relixiosa.
- Interpretar a evolución do pensamento relixioso a través das manifestacións artísticas do mesmo ao longo da historia.

2.6.2. Creación, composición, implicación:

- Crear expresións artísticas desde a propia percepción do relixioso.
- Mostrar interese e participar na vida cultural e relixiosa da comunidade.
- Mostrar interese e contribuír na conservación do patrimonio artístico relixioso.

2.7. Competencia para aprender a aprender.

O ensino da relixión contribúe ao desenvolvemento da competencia de aprender a aprender fomentando as capacidades de aprendizaxe: atención, memoria, experiencia, o impulso do traballo en equipo, a síntese da información e opinión. Axúdalle aos alumnos a ser protagonistas da súa propia aprendizaxe como resposta á vontade de Deus de que o ser humano colabore activa e libremente co plan divino.

2.7.1. Tomar conciencia das propias capacidades e coñecementos:

- Mostrar interese por coñecer e comprender a realidade relixiosa.
- Tomar conciencia das capacidades persoais que poden supoñer achegas positivas á comunidade crente ou ao feito relixioso na sociedade.
- Ter unha idea axustada do propio nivel de coñecemento, comprensión e compromiso co feito relixioso.

2.7.2. Xestionar e controlar as propias capacidades e coñecementos:

- Investigar de xeito persoal no ámbito da relixión.
- Suscitarse e formular preguntas sobre a realidade relixiosa.
- Transformar a información relixiosa en coñecemento propio.
- Aplicar coñecementos relixiosos a diferentes situacións e contextos.
- Atopar e utilizar canles para canalizar as capacidades persoais tanto na comunidade crente como no feito relixioso na sociedade.

2.7.3. Manexar de forma eficiente recursos e técnicas de traballo intelectual:

- Manexar as ferramentas básicas de procura de información aplicadas á investigación do feito relixioso.
- Sintetizar o coñecemento relixioso en esquemas conceptuais.

- Ser capaz de relacionar o coñecemento relixioso coas cuestións antropolóxicas ás que fan referencia.
- Estar ao día da información relixiosa a través dos medios de comunicación.
- Coñecer e valorar as diferentes fontes de información relixiosa.

2.8. Competencia sobre autonomía e iniciativa persoal.

Por propoñer a Xesucristo como camiño que xera autonomía e liberdade, e por o testemuño de homes e mulleres santos ao longo da historia, o ensino relixioso católico diríxese á persoa concreta nas súas raíces e na súa identidade propia, nas súas posibilidades humanas de acción e de servizo facendo posible que o alumnado se coñeza a si mesmo no seu ser máis profundo, nas súas potencialidades, na súa dignidade e no seu sentido educándoo na iniciativa persoal e autónoma polo ben e a verdade.

2.8.1. Valores e actitudes persoais:

- Mostrar as súas propias calidades como ferramentas ao servizo dunha misión cara ao mundo global e próximo.
- Demostrar sentido ético ante a vida (convicción de que a acción require reflexión e discernimento).
- Entender o traballo humano como fonte de realización persoal e de servizo á sociedade.
- Entender a relixión como factor de humanización, de xustiza e de paz.
- Emitir xuízos éticos e tomar decisións inspiradas nos principios morais da relixión.

2.8.2. Planificación e realización de proxectos:

- Avaliar accións e proxectos da comunidade relixiosa.
- Planificar e participar en proxectos relacionados coa misión cristiá.
- Adaptar proxectos misioneiros a contextos e situacións propias dun Centro educativo.

2.8.3. Habilidades sociais de relación e de liderado de proxectos:

- Propoñer proxectos relacionados coa misión a outros compañeiros co fin de animar unha acción colectiva.

3. Relación de estándares de aprendizaxe avaliáveis da materia que forman parte dos perfís competenciais.

		1	2	3	4	5	6	7
RE1.1.1	1.1 Identifica e clasifica os trazos principais (ensino, comportamento e culto) nas relixións monoteístas.	X		X	X			X
RE1.1.2	1.2 Busca información e presenta ao grupo as respostas das distintas relixións ás revelacións de Deus.	X			X			X
RE1.2.1	2.1 Razona por que a revelación é a plenitude da experiencia relixiosa.	X			X			
RE1.2.2	2.2 Analiza e debate as principais diferenzas entre a revelación de Deus e as relixións.	X				X	X	X
RE2.1.1	1.1 Identifica e aprecia a fidelidade permanente de Deus que atopa na historia de Israel.				X			X
RE2.1.2	1.2 Toma conciencia e agradece os momentos da súa historia nos que reconece a fidelidade de Deus.				X		X	
RE2.2.1	2.1 Identifica, clasifica e compara os trazos do Mesías sufriente e o Mesías político.	X						X
RE3.1.1	2.2 Esfórzase por comprender a novidade do Mesías sufriente como criterio de vida.				X	X		
RE3.2.1	1.1 Localiza, selecciona e argumenta en textos evangélicos a chamada de Jesús.	X			X			
RE3.2.2	2.1 Le de xeito comprensivo un evangelio, identifica e describe a misión salvífica de Jesús.	X				X		
RE4.1.1	2.2 Busca e identifica persoas que actualizan hoxe a misión de Jesús e expón en grupo por que continúan a misión.	X				X	X	
RE4.1.2	1.1 Elabora xuízos a partir de testemuños que exemplifiquen unha forma nova de usar a razón e a liberdade e de expresala.	X			X		X	X
RE4.1.3	1.2 Adquire o hábito de reflexionar buscando o ben ante as eleccións que se lle ofrecen.				X	X	X	
RE4.2.1	1.3 É consciente das diferentes formas de vivir a afectividade e prefere a que reconece como máis humana.				X	X		X

RE4.2.2	2.1 Identifica persoas que son autoridade na súa vida e explica como reconece nelas a verdade.	X			X	X		
RE4.2.3	2.2 Recoñece e valora na Igrexa distintas figuras que son autoridade, polo servizo ou polo testemuño.				X	X		X
RE4.3.1	2.3 Localiza e xustifica tres acontecementos da historia nos que a Igrexa defendeu a verdade do ser humano.	X					X	X
RE	3.1 Investiga e debate sobre as iniciativas eclesiales da súa contorna que colaboran na construción da civilización do amor.	X		X		X	X	X

COMPETENCIAS CLAVE:

CL: Competencia lingüística. (1)

CMCT: Competencia matemática ciencia y tecnología. (2)

CD: Competencia digital. (3)

AA: Aprender a aprender. (4)

CSC: Competencia social y cívica. (5)

SIEE: Sentido de iniciativa y espírito emprendedor. (6)

CEC: Conciencia y expresiones culturales. (7)

4. Concreción de obxectivos por curso

PRIMEIRO TRIMESTRE		UDS. 1, 2, 3
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
Bloque I. O sentido relixioso do home		
Unidade 1: AS RELIXIÓNS SON PROPOSTAS DE SENTIDO	Unidade 1	Unidade 1
-A nosa vida está chea de interrogantes.	1. Aprender e memorizar os principais trazos comúns das	1.1 Identifica e clasifica os trazos principais (ensino, comportamento e culto) nas relixións monoteístas.
-As relixións: procura do sentido da relixións. vida.		1.2 Busca información e preséntalle ao grupo as respostas das distintas relixións ás preguntas de sentido.
-As relixións son moi diversas.		
-A relixión propón unha vida comprometida cos demais.		
Bloque II. A revelación: Deus intervén na historia		

Unidade 2: DEUS DÁSE A COÑECER NA HISTORIA

-Plenitude na experiencia relixiosa: a revelación de Deus na historia.

-Xesús é a revelación definitiva de Deus.

Unidade 2

2. Comparar e distinguir a intervención de Deus na historia dos intentos humanos de resposta á procura de sentido.

Unidade 2

2.1 Razona por que a revelación é a plenitude da experiencia relixiosa.

2.2 Analiza e debate as principais diferenzas entre a revelación de Deus e as relixións.

Unidade 3: DEUS É SEMPRE FIEL COAS PERSOAS

-A fidelidade de Deus á alianza co ser humano.

-O Deus da Alianza.

-A fidelidade é vivir no amor.

Unidade 3

1. Recoñecer e valorar as accións de Deus fiel ao longo da historia.

Unidade 3

1.1 Identifica e aprecia a fidelidade permanente de Deus que atopa na historia de Israel.

1.2 Toma conciencia e agradece os momentos da súa historia nos que recoñece a fidelidade de Deus.

SEGUNDO TRIMESTRE

UDS. 4, 5

Contidos

Criterios de avaliación

Estándares de aprendizaxe

Bloque III: Xesucristo, cumprimento da Historia da Salvación

Unidade 4: XESÚS É O SERVIDOR DE DEUS

Unidade 4

Unidade 4

-A figura mesiánica do Servo de lavé.

-A esperanza mesiánica.

-Xesús é o Mesías.

-Comparar e apreciar a novidade entre o Mesías que sofre e o Mesías político.

2.1 Identifica, clasifica e compara os trazos do Mesías que sofre e o Mesías político.

2.2 Esfórzase por comprender a novidade do Mesías que sofre como criterio de vida.

Unidade 5

Unidade 5: XESÚS CHAMA A COLABORAR NA SÚA MISIÓN

Unidade 5

-Descubrir a iniciativa de Cristo para formar unha

1.1 Localiza, selecciona e argumenta en textos evanxélicos a chamada de Xesús.

-A chamada de Xesús a colaborar con El xera unha comunidade.	comunidade que orixina a Igrexa.	2.1 Le de maneira comprensiva un evanxeo, identifica e describe a misión salvífica de Xesús.
<u>-Ser testemuñas de Xesús hoxe.</u>	-Coñecer e apreciar a invitación de Xesús a colaborar na súa misión.	2.2 Busca e identifica persoas que actualizan hoxe a misión de Xesús e expón en grupo por que continúan a misión de Xesús.

TERCEIRO TRIMESTRE **UDS. 6, 7**

<i>Contidos</i>	<i>Criterios de avaliación</i>	<i>Estándares de aprendizaxe</i>
-----------------	--------------------------------	----------------------------------

---

Bloque IV. Permanencia de Xesucristo na historia: a Igrexa

Unidade 6: SER CRISTIÁN É VIVIR EN PLENITUDE	Unidade 6	Unidade 6
<p>-A pertenza a Cristo na Igrexa ilumina todas as dimensións do ser humano.</p> <p>-A persoa, un ser en construción.</p> <p>-Ser cristián: unha maneira de vivir.</p> <p>-É importante amar ben.</p>	<p>1. Descubrir e valorar que Cristo xera unha forma nova de usar a razón e a liberdade, e de expresar a afectividade da persoa.</p>	<p>1.1 Elabora xuízos a partir de testemuños que exemplifiquen unha forma nova de usar a razón e a liberdade e de expresar a afectividade.</p> <p>1.2 Adquire o hábito de reflexionar buscando o ben ante as eleccións que se lle ofrecen.</p> <p>1.3 É consciente das diferentes formas de vivir a afectividade e prefere a que recoñece como máis humana.</p>
Unidade 7		
<p>Unidade 7: A IGREXA CONSTRÚE A CIVILIZACIÓN DO AMOR</p> <p>-Xesús, a autoridade como servizo.</p> <p>-A autoridade eclesial ao servizo da verdade.</p> <p>-A misión do cristián no mundo: construír a civilización do amor.</p>	<p>2. Distinguir que a autoridade está ao servizo da verdade.</p> <p>3. Relacionar a misión do cristián coa construción do mundo.</p>	<p>2.1 Identifica persoas que son autoridade na súa vida e explica como recoñece nelas a verdade.</p> <p>2.2 Recoñece e valora na Igrexa distintas figuras que son autoridade, polo servizo ou polo testemuño.</p> <p>2.3 Localiza e xustifica tres acontecementos da historia nos que a Igrexa defendeu a verdade do ser humano.</p>
<p style="text-align: right;">3.1 Investiga e debate sobre as iniciativas eclesiais da súa contorna que colaboran na construción da civilización do amor.</p>		

5. Contidos e concreción para cada estándar de aprendizaxe que forman parte dos perfís competenciais.

Unidade 1

1.1. Identifica e clasifica os trazos principais (ensino, comportamento e culto) nas relixións monoteístas.

1.2. Busca información e preséntalle ao grupo as respostas das distintas relixións ás preguntas de sentido.

Unidade 2

2.1 Razona por que a revelación é a plenitude da experiencia relixiosa.

2.2 Analiza e debate as principais diferenzas entre a revelación de Deus e as relixións.

Unidade 3

3.1 Identifica e aprecia a fidelidade permanente de Deus que atopa na historia de Israel.

3.2. Toma conciencia e agradece os momentos da súa historia nos que reconece a fidelidade de Deus.

Unidade 4

4.1 Identifica, clasifica e compara os trazos do Mesías que sofre e o Mesías político.

4.2 Esfórzase por comprender a novidade do Mesías que sofre como criterio de vida.

Unidade 5

5.1 Localiza, selecciona e argumenta en textos evanxélicos a chamada de Xesús.

5.1 Le de maneira comprensiva un evanxeo, identifica e describe a misión salvífica de Xesús.

5.3. Busca e identifica persoas que actualizan hoxe a misión de Xesús e expón en grupo por que continúan a misión de Xesús.

Unidade 6

6.1 Elabora xuízos a partir de testemuños que exemplifiquen unha forma nova de usar a razón e a liberdade e de expresar a afectividade.

6.2 Adquire o hábito de reflexionar buscando o ben ante as eleccións que se lle ofrecen.

6.3 É consciente das diferentes formas de vivir a afectividade e prefire a que recoñece como máis humana.

Unidade 7

7.1 Identifica persoas que son autoridade na súa vida e explica como recoñece nelas a verdade.

7.2 Recoñece e valora na Igrexa distintas figuras que son autoridade, polo servizo ou polo testemuño.

7.3 Localiza e xustifica tres acontecementos da historia nos que a Igrexa defendeu a verdade do ser humano.

3.1 Investiga e debate sobre as iniciativas eclesiais da súa contorna que colaboran na construción da civilización do amor.

1.1. *Temporalización*

1ª Avaliación

1. As relixións son propostas de sentido
2. Deus dáse a coñecer na historia
3. Deus é sempre fiel cas persoas

2ª Avaliación

4. Xesús é o servidor de Deus
5. Xesús chama a colaborar na súa misión

3ª Avaliación

6. Ser cristián é vivir en plenitude
7. A Igrexa constrúe a civilización do amor

1.2. *Mínimos esixibles para superar a materia*

Estándares de aprendizaxe avaliáveis imprescindíbeis	Competencias clave
Relixión Católica. Cuarto curso	
1.1 Identifica e clasifica os trazos principais (ensinanza, comportamento e culto) nas relixións monoteístas.	CCL, CD, CAA, CCEC

1.2 Busca información e preséntalle ao grupo as respostas das distintas relixións ás preguntas de sentido.	CCL, CAA, CCEC
2.1 Razona por que a revelación é a plenitude da experiencia relixiosa.	CCL, CAA
2.2 Analiza e debate as principais diferenzas entre a revelación de Deus e as relixións.	CCL, CSC, CSIEE, CCEC
1.1 Identifica e aprecia a fidelidade permanente de Deus que atopa na historia de Israel.	CAA, CCEC
1.2 Toma conciencia e agradece os momentos da súa historia nos que recoñece a fidelidade de Deus.	CAA, CSIEE
2.1 Identifica, clasifica e compara os trazos do Mesías que sofre e o Mesías político.	CCL, CCEC
2.2 Esfórzase por comprender a novidade do Mesías que sofre como criterio de vida.	CAA, CSC
1.1 Localiza, selecciona e argumenta en textos evanxélicos a chamada de Xesús.	CCL, CAA
2.1 Le de maneira comprensiva un evanxeo, identifica e describe a misión salvífica de Xesús.	CCL, CSC
2.2 Busca e identifica persoas que actualizan hoxe a misión de Xesús e expón en grupo por que continúan a misión de Xesús.	CCL, CSC, CSIEE
1.1 Elabora xuízos a partir de testemuños que exemplifiquen unha forma nova de usar a razón e a liberdade e de expresar a afectividade.	CCL, CAA, CSIEE, CCEC
1.2 Adquire o hábito de reflexionar buscando o ben ante as eleccións que se lle ofrecen.	CAA, CSC, CSIEE
1.3 É consciente das diferentes formas de vivir a afectividade e prefere a que recoñece como máis humana.	CAA, CSC, CCEC
2.1 Identifica persoas que son autoridade na súa vida e explica como recoñece nelas a verdade.	CCL, CAA, CSC
2.2 Recoñece e valora na Igrexa distintas figuras que son autoridade, polo servizo ou polo testemuño.	CAA, CSC, CCEC
2.3 Localiza e xustifica tres acontecementos da historia nos que a Igrexa defendeu a verdade do ser humano.	CCL, CSIEE, CCEC
3.1 Investiga e debate sobre as iniciativas eclesiais da súa contorna que colaboran na construción da civilización do amor.	CCL, CD, CSC, CSIEE, CCEC

Critérios xerais

<p>1. Traballo autónomo (aula e outros espazos)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Realización sen axuda externa. - Estimación do tempo investido para resolver unha actividade. - Grao de adquisición de aprendizaxes básicas. - Orde e limpeza na presentación. - Uso adecuado de instrumentos e recursos propios da materia. - Emprego de esquemas. - Revisión do traballo antes de dalo por finalizado. - Valoración do traballo na aula e na casa. - Creatividade.
---	--

2. Probas orais e escritas	<ul style="list-style-type: none"> - Valoración da aprendizaxe dos contidos. - Valoración dos procesos seguidos e dos resultados. - Expresión oral do procedemento seguido ao resolver unha actividade. - Coherencia e adecuación. - Valoración do tempo investido e o tempo necesario para resolver unha actividade. - Orde, limpeza e estrutura do traballo presentado. - Caligrafía adecuada. - Tempo de realización. - Destrezas.
3. Actividades TIC	<ul style="list-style-type: none"> - Uso adecuado e guiado do ordenador e dalgunha ferramenta telemática. - Utilización de Internet, de forma responsable e con axuda, para buscar información sinxela ou para resolver unha actividade. - Tipo de participación (autónomo, con apoio, ningunha). - Grao de elaboración da resposta. - Interese, motivación. - Destrezas. - Capacidade de sintetizar e seleccionar de forma crítica contidos de Internet.
4. Participación e seguimento das clases	<ul style="list-style-type: none"> - Nivel e adecuación das intervencións. - Emprego dunha estrutura clara nas mensaxes. - Uso de vocabulario adecuado. - Comportamento na clase. - Interese e esforzo.
5. Traballo cooperativo. Valoración individual e grupal	<ul style="list-style-type: none"> - Capacidade de traballar de forma colaborativa. - Comunicación adecuada cos compañeiros. - Resolución de conflitos. - Interese e motivación. - Iniciativa. - Opinión persoal e valoración crítica do traballo en cooperación.
Informe de traballo individual	<ul style="list-style-type: none"> - Presentación clara e ordenada. - Actualización. - Xustificación dos traballos seleccionados no informe.

1.3. *Procedementos e instrumentos de avaliación*

Procedementos de avaliación.

Nos procedementos de avaliación recolleamos todos os métodos que fan posible contrastar o grao de aprendizaxe da materia tendo en conta os diferentes elementos que constitúen o currículo, isto é as competencias básicas, os obxectivos, contidos e os criterios de

avaliación. Os métodos agrupámoslos en catro grandes bloques: observación na aula, producións escritas e dixitais, intervencións orais e probas específicas.

AVALIACIÓN ORDINARIA. Ao longo do curso realizaranse tres avaliacións, unha por cada trimestre. A deste último coincidirá coa avaliación final ordinaria do mes de xuño.

AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA Estará baseada nos contidos mínimos que constan nesta Programación Didáctica.

Instrumentos de avaliación.

Os instrumentos de avaliación constitúen o soporte físico que se emprega para recoller a información sobre as aprendizaxes esperadas dos alumnos correspondentes aos procedementos de avaliación subliñados anteriormente:

§**Observación sistemática:** Leva consigo a observación das actitudes manifestadas polo alumno e das súas respostas ás tarefas suxeridas a diario na aula. Comprobación de respecto aos compañeiros/as, á orde na clase, ao profesor/a, aos materiais propios e alleos. Valoración de se o alumno acepta ou non os roles asignados, axuda a organizar o grupo, coopera nas tarefas comúns.

§**Producións do alumno:** Expresión nun caderno de clase e/ou nun blog das actividades realizadas. Resolución de exercicios e prácticas realizadas na clase. Elaboración de resumos, monografías, informes.

§**Expresións orais:** Conversación co alumno para medir a súa implicación nos temas desenvolvidos na clase: valoración da súa creatividade e investigación persoal. Valoración no diálogo do seu grado de interese pola materia, do seu comportamento, da integración cando o traballo sexa en grupo. Participación positiva nas postas en común. Respecto aos quendas nos debates.

Probas específicas: probas tipo test e cuestionarios. (A verdadeiro ou falso, a encher espazos en branco, aparellar de selección múltiple). Exposición dun tema. Interpretación de datos.

Procedementos para a realización da avaliación inicial na ESO.

Realizarase unha proba escrita específica a principio de curso, preferentemente na segunda quincena de setembro, para diagnosticar a situación de partida do alumnado pois coñecer as competencias coas que chega o alumno é moi importante para poder detectar casos que precisen atención á diversidade. Os contidos desa proba serán os axeitados aos contidos mínimos do curso anterior da ESO que cada grupo de alumnos teña realizado agás no caso de 1º ESO onde os contidos da proba estarán relacionados cos contidos de relixión na Primaria. Esa proba escrita pode conter preguntas obxectivas así como de texto incompleto, de emparellamento e de opción múltiple. Tal proba terá un carácter informativo e non terá validez para a cualificación final.

6. Criterios de cualificación.

Procedementos de avaliación.

Nos procedementos de avaliación recolleemos todos os métodos que fan posible contrastar o grao de aprendizaxe da materia tendo en conta os diferentes elementos que constitúen o currículo, isto é as competencias básicas, os obxectivos, contidos e os criterios de

avaliación. Os métodos agrupámoslos en catro grandes bloques: observación na aula, producións escritas e dixitais, intervencións orais e probas específicas.

AVALIACIÓN ORDINARIA. Ao longo do curso realizaranse tres avaliacións, unha por cada trimestre. A deste último coincidirá coa avaliación final ordinaria do mes de xuño.

AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA Estará baseada nos contidos mínimos que constan nesta Programación Didáctica.

Instrumentos de avaliación.

Os instrumentos de avaliación constitúen o soporte físico que se emprega para recoller a información sobre as aprendizaxes esperadas dos alumnos correspondentes aos procedementos de avaliación subliñados anteriormente:

§ **Observación sistemática:** Leva consigo a observación das actitudes manifestadas polo alumno e das súas respostas ás tarefas suxeridas a diario na aula. Comprobación de respecto aos compañeiros/as, á orde na clase, ao profesor/a, aos materiais propios e alleos. Valoración de se o alumno acepta ou non os roles asignados, axuda a organizar o grupo, coopera nas tarefas comúns.

§ **Producións do alumno:** Expresión nun caderno de clase e/ou nun blog das actividades realizadas. Resolución de exercicios e prácticas realizadas na clase. Elaboración de resumos, monografías, informes.

§ **Expresións orais:** Conversación co alumno para medir a súa implicación nos temas desenvolvidos na clase: valoración da súa creatividade e investigación persoal. Valoración no diálogo do seu grado de interese pola materia, do seu comportamento, da integración cando o traballo sexa en grupo. Participación positiva nas postas en común. Respecto aos quendas nos debates.

Probas específicas: probas tipo test e cuestionarios. (A verdadeiro ou falso, a encher espazos en branco, aparellar de selección múltiple). Exposición dun tema. Interpretación de datos.

Procedementos para a realización da avaliación inicial na ESO.

Realizarase unha proba escrita específica a principio de curso, preferentemente na segunda quincena de setembro, para diagnosticar a situación de partida do alumnado pois coñecer as competencias coas que chega o alumno é moi importante para poder detectar casos que precisen atención á diversidade. Os contidos desa proba serán os axeitados aos contidos mínimos do curso anterior da ESO que cada grupo de alumnos teña realizado agás no caso de 1º ESO onde os contidos da proba estarán relacionados cos contidos de relixión na Primaria. Esa proba escrita pode conter preguntas obxectivas así como de texto incompleto, de emparellamento e de opción múltiple. Tal proba terá un carácter informativo e non terá validez para a cualificación final.

Criterios de cualificación.

Os criterios de cualificación -relacionados coa valoración e notas finais- soamente son un aspecto máis de todo o proceso de avaliación, cuantifican se o alumno acadou os obxectivos, contidos mínimos e competencias básicas segundo os procedementos e criterios de avaliación establecidos na Programación. A nota de cualificación farase cos números do 1 ao 10 e calcularase segundo os parámetros seguintes:

ACTITUDE ANTE A MATERIA (comportamento, interese, implicación, participación) Supón un 30% na nota.

VALORACIÓN DAS TAREAS PROPOSTAS NA AULA: Terase en conta a presentación do caderno de clase así como as publicacións persoais que reflicten as tarefas propostas, o respecto ás normas de clase, a curiosidade e interese pola materia.

Tamén se terá en conta: Preguntas e/ou respostas a fichas, aclaracións, suxestións oportunas ó profesor e compañeiros. Exercicios propostos polo profesor.

Valorarase a entrega nos prazos, a calidade dos contidos, variedade de fontes, capacidade de análise e de síntese e participación no grupo cando sexan de facer en equipo. Aos alumnos que fagan exercicios de xeito voluntario teráselles en conta para recuperar as posibles ausencias á clase ou compensar as deficiencias nos exercicios obrigatorios. Supón un 40% na nota.

AVALIACIÓN DAS DIVERSAS UNIDADES DIDÁCTICAS. Exercicios escritos (en forma de test, convencionais ou por correo electrónico) sobre dos contidos estudados. Supón un 30% da nota. Poderanse usar materiais para a súa realización. Se na nota final de xuño o alumno/a non acada un 5 de puntuación, fará unha proba de recuperación escrita en setembro

7. Indicadores de logro para avaliar o proceso de ensino e práctica docente.

Avaliación inicial na primeira quincena do curso.

Recapitulación do proceso de ensino na memoria final.

Avaliación da temporalización das distintas unidades didácticas.

Avaliación final dos alumnos do proceso de ensino-aprendizaxe do curso.

1- pouco/nunca   2- poucas veces   3- case sempre   4- moito/sempre

Proxectando	1	2	3	4
1. A programación é clara				
2. Cumplíuse o programado para o trimestre				
3. é necesaria algunha modificación na programación				
Desenvolvemento				
1. Introduzo cada novo exercicio e presento o plan de traballo explicando a súa finalidade				
2. Informo o alumnado de como avalío cada exercicio				
3. Pido o material necesario para cada proposta con antelación suficiente				
Avaliación				
1. Os resultados axústanse á dinámica da clase				
2. O alumnado entende como avalío				
3. Flexibilizo os criterios de cualificación recollidos na programación				

8. Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes.

Neste curso académico 2017 -18 non hai alumnos con materias pendentes.

A) Se un alumno ten pendente a relixión católica do curso anterior e continúa cursándoa, valorarase no primeiro trimestre se o alumno vai acadando os contidos mínimos co rendemento no actual curso. Esa valoración será mediante unha proba escrita ou oralmente mediante preguntas no desenvolvemento das clases habituais. Se o alumno non acadara os obxectivos mínimos ao longo do curso poderá optar por realizar unha nova proba de pendentes en Setembro.

B) No caso de que o alumno non siga cursando a materia de relixión realizará, coincidindo coa primeira avaliación, unha proba axeitada ós contidos mínimos. Se non a supera terá, a final de curso, outra proba ou entrega de traballos relacionados cos temas correspondentes. En calquera caso os plans para a superación serán os propios do nivel que lle quedou pendente ao alumno. E a avaliación terá carácter continuo sendo sumamente importante o interese que mostre o alumno

9. Organización dos procedementos que lle permitan ao alumnado acreditar os coñecementos necesarios (BAC).

10. Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas a adoptar en función dos resultados.

Realizarase unha proba escrita específica a principio de curso, preferentemente na segunda quincena de setembro, para diagnosticar a situación de partida do alumnado pois coñecer as competencias coas que chega o alumno é moi importante para poder detectar casos que precisen atención á diversidade. Os contidos desa proba serán os axeitados aos contidos mínimos do curso anterior da ESO que cada grupo de alumnos teña realizado agás no caso de 1º ESO onde os contidos da proba estarán relacionados cos contidos de relixión na Primaria. Esa proba escrita pode conter preguntas obxectivas así como de texto incompleto, de emparellamento e de opción múltiple. Tal proba terá un carácter informativo e non terá validez para a cualificación final.

1.4. Medidas individuais ou colectivas a adoptar en función dos resultados

As medidas a adoptar será adaptar as actividades da programación ó nivel e características dos alumnos e quedarán reflectidas na memoria final.

11. Medidas de atención á diversidade

No ensino da relixión temos o convencemento de que cada persoa é única e irrepitible polo que a atención á diversidade está sempre presente. Habitualmente ocorre que algúns alumnos teñen necesidades educativas especiais asociadas a algún tipo de discapacidade física ou mental, outros necesitan axudas técnicas e outros están máis adiantados nas súas calidades requirindo ensinanzas alternativas para satisfacer as súas posibilidades en toda plenitude. En todo caso seguiranse as directrices que marque o Plan de Atención á Diversidade do Centro. Evidentemente traballaremos de acordo co diagnóstico psico-pedagógico en estreita relación co Departamento de Orientación do

Centro e en sintonía cos profesores compañeiros de Pedagogía Terapéutica. Ademais, para ser fieis á singularidade de cada alumno e alumna trataremos de:

- Escoller en cada caso o máis apropiado propoñendo variedade de actividades para un mesmo contido: non todos os alumnos realizarán as mesmas actividades. Diferenciamos contidos prioritarios dos outros complementarios e de ampliación.
- Graduar as diversas aproximacións que poden darse a un mesmo criterio de avaliación.
- Utilizar metodoloxías diversas, empregando materiais didácticos variados e graduados en función da súa dificultade.
- Favorecer equipos na clase que posibiliten a interacción: agrupamentos flexibles e ritmos distintos. Os grupos de traballo non estarán sempre formados por os mesmos alumnos senón que estarán en función da tarefa a realizar.
- Para alumnos máis motivados faranse actividades de ampliación que lles axuden a desenvolver as súas capacidades.

Para alumnos con dificultades no proceso normal de aprendizaxe ofreceranse actividades sinxelas, breves e de reforzo coa intención de prestarlles todo o apoio que precisen.

12. Concreción dos elementos transversais en cada curso.

Os alumnos terán a súa disposición material de reforzo, e poderán consultar dúbidas ou pedir material complementario na aula, nos recreos e no correo electrónico.

Na Educación Secundaria Obrigatoria elementos como a comprensión lectora, a expresión oral, a comunicación audiovisual, as tecnoloxías da información e a comunicación, o emprendemento e a educación cívica e constitucional trabállanse en todas as materias. Da mesma maneira, foméntase o desenvolvemento de valores como a igualdade entre homes e mulleres e a non-discriminación por condicións circunstanciais persoais ou sociais. A ensinanza transversal tamén inclúe a educación na resolución pacífica de conflitos e valores que sustente a liberdade, a xustiza, o pluralismo político, a paz, a democracia e o respecto aos dereitos humanos. De entre estas ensinanzas transversais, Relixión Católica 4º ESO traballa especialmente:

Educación moral e cívica:

Valoración das distintas modalidades de afectividade e respecto pola necesidade de sentirse amado que ten cada ser humano.

Disposición a formarse unha conciencia moral.

Disposición a recoñecer as actitudes que favorecen o encontro persoal cos demais.

Recoñecemento dos valores cristiáns e da súa capacidade para influír na cultura actual.

Educación para a igualdade de oportunidades entre homes e mulleres:

Comprensión das repercusións da mensaxe e a forma de actuar de Xesús, que anima aos cambios nas persoas coas que se atopa.

Recoñecemento da universalidade da mensaxe cristiá.

Valoración da figura de María, dotándoa de entidade propia dentro da mensaxe cristiá.

Educación do consumidor:

Valoración das iniciativas solidarias e disposición a participar nelas.

Toma de conciencia da forma de vida baseada na pobreza evanxélica pola que optaron moitos cristiáns e cristiás, relativizando a posesión de moitos bens superfluos.

Mostra de interese polo servizo aos demais como parte da nosa misión no mundo.

Educación para a paz:

Valoración dos aspectos positivos que achegan todas as respostas relixiosas ás preguntas que se formulan as persoas.

Coñecemento e comprensión das alternativas que ofrecen outras culturas.

Integración da Civilización do Amor na vida diaria.

Educación para a saúde:

Adquisición dun concepto integral de saúde, entendendo como parte dela a saúde afectiva.

Educación para a resolución pacífica de conflitos:

Valoración da confianza mutua, da liberdade e do respecto para a consecución dunha convivencia pacífica.

Aceptación da mensaxe evanxélica que convida a tratar o próximo como a un mesmo.

13. Actividades Complementarias e extraescolares do departamento.

Marco teórico

Os obxectivos das actividades deste departamento de relixión son:

- Procurar unha relación entre os alumnos que provoque unha maior consideración das capacidades de autoestima persoal, de inserción social e de afecto.
- Animar o traballo en equipo favorecendo a solidariedade e apreciando o valor do distinto.
- Facilitar a convivencia e integrar aos alumnos de distintas culturas.
- Completar a formación relixiosa na súa aplicación práctica achegando aos alumnos á cultura, arte e símbolos relixiosos do seu entorno. As actividades realizaranse sempre en coordinación co Departamento de Actividades Extraescolares que, no noso Centro, está baixo a supervisión de Vicedirección. Por iso a temporalización concreta de cada actividade farase co Plan que ha de establecerse nos primeiros días de clase cando se

teñan os datos concretos de cada grupo e de outras materias e que ha de ser aprobado polo Consello Escolar do Centro. Por mor das dificultades económicas actuais e da ausencia de proteccións sociais e civís que amporen ós profesores nas saídas, este Departamento realizará as actividades en interrelación con actividades doutros Departamentos do Centro que xa estean programadas e apoiadas por os organismos responsables. E tamén nalgúns casos realizaranse as actividades en colaboración con outros Institutos para abaratar custos e para maior enriquecemento cultural dos alumnos.

Marco práctico Complementarias

-Xornada Declaración Dereitos Humanos, Xornada de solidariedade no Nadal, Celebración do Día da Paz, do día da muller...

.- Conta-contos/Charlas-coloquios-mesas redondas.-Xornada do libro: a Biblia, o Corán e a Biblia hebrea. Encrucillada das tres grandes relixións monoteístas. Uso da Biblioteca do Centro.

Extraescolares

-Coñece a túa parroquia: visita a algunhas parroquias dos alumnos.

- Convivencias con outros alumnos de centros educativos.

- Saída ás rúas da cidade para análise da realidade e relación coa Doutrina Social da Igrexa.

- Viaxe a Santiago de Compostela para achegamento á tumba do Apóstolo Santiago ou a outro lugar de interese cultural - relixioso.

- Se durante o curso académico 2017/18 aparecera a posibilidade de facer algunha outra saída interesante e relacionada coa materia, tamén a levaríamos a cabo, porque o primeiro é a aprendizaxe significativa dos nosos alumnos.

14. Mecanismos de revisión, avaliación e modificación da programación e Plan de mellora.

Os procedementos para avaliar a programación de relixión católica deste curso 2017-2018 son de dous tipos:

A) Unha avaliación de progreso:

1. Haberá que ir vendo o axuste de obxectivos, contidos, criterios de avaliación, procedementos e actividades á realidade do alumnado, ás súas necesidades e características e á realidade das posibilidades educativas do Centro.

2. Valorarase tal axuste nas reunións de Departamento e nas avaliacións e, se resulta pouco axeitado, haberá que modificala durante o percorrer do curso.

B) Unha avaliación final:

1. Prestarase moita atención ao porcentaxe de alumnos que, na súa avaliación final, queden coa relixión sen aprobar.

2. Os erros detectados recolleranse na memoria final de curso para a elaboración da programación do próximo curso.

Para a recollida de información e análise de datos propoñemos o modelo de rúbrica seguinte

RESULTADOS	Curso anterior			Curso actual			Observacións sobre o alumnado suspenso	1	2	3
	Nº alu	% A	% S	Nº alu	% A	% S	Escoita con atención as explicacións e orientacións			
							Amosa dificultades de comprensión			
	COMENTARIO:						Amosa dificultades de psicomotricidade fina			
							Trae o material			
							Realiza os exercicios na clase			
							É autor/a dos traballos que presenta			
							Pregunta cando non entende			
							Fala a destempo e molesta aos compañeiros/as			
ANÁLISE DA PROGRAMACIÓN		Elemento					Cúmprese SI		Cúmprese NON	
		Contidos								
		Metodoloxía								
		Recursos e materiais								
		Instrumentos de avaliación								
		Criterios de cualificación								

Baio, 16 de outubro de 2017.

Os integrantes do Departamento de : Mª Trinidad López Souto